

Bryggeri- og Drikkevareforeningen

Postboks 7087 Majorstuen
0306 Oslo
Tlf: 23 08 86 94
Mobil: 95 95 00 00
Fax: 23 08 87 01

Kommentarer til høringsnotat av 23. September 2009 fra Helse- og omsorgsdepartementet

Forslag til endringer i alkohollovgevingen

Bryggeri- og drikkevareforeningens alkoholpolitiske posisjon

Bryggeri- og drikkevareforeningen (BROD) deler Helse- og omsorgsdepartementets bekymring for utviklingen i alkoholforbruket i Norge. Særlig bekymringsfull er tendensen i enkelte ungdomsmiljøer, der beruselse åpenbart spiller en stadig større rolle. Det gjelder ikke minst blant unge menn, der forbruket av brennevin ser ut til å øke. Omkostningene er store, både for den enkelte og samfunnet.

Bryggeri- og drikkevareforeningen representerer en håndverkstradisjon med tusenårige røtter i norsk kultur. Våre produkter har spilt en sentral rolle, i hverdag og fest, gjennom uminnelige tider. Hver dag opplever hundretusener av nordmenn at øl tilfører glede og livskvalitet til tilværelsen, ikke minst gjennom sosialt samvær. Dette er verdier som bør inngå i kalkylen når ølets innvirkning på samfunnet beregnes.

Samtidig kan øl misbrukes, og det misbrukes i betydelig grad, ofte sammen med andre legale og illegale rusmidler. Som bransje vil vi delta i bekjempelsen av alle former for misbruk, uavhengig av de økonomiske følgene for norske bryggerier.

Dette er utgangspunktet for BRODs vurdering av forslagene til endringer i alkohollovgevingen.

Generelt om norsk alkoholpolitikk

Bryggeri- og drikkevareforeningen støtter hovedlinjene i norsk alkoholpolitikk. For bransjen er det et hovedansvar at rammebetingelsene er forutsigbare og sikrer rettferdig konkurranse. Imidlertid er vi bekymret over den politikken som de facto har vært ført de siste 10-15 årene. I Bull-utvalgets innstilling om norsk alkoholpolitikk (1994), tas det tre utgangspunkt:

1. *Bedre styring av utviklingen av totalforbruket i den samlede befolkningen (med totalforbruket menes både det registrerte og det uregistrerte forbruket).*
2. *Påvirke befolkningens drikkemønster slik at svakere alkoholdrikker erstatter sterkere, og slik at alkoholinntaket pr. drikkesituasjon reduseres.*
3. *Unngå bruk av alkohol i bestemte sosiale situasjoner hvor alkohol kan være spesielt uheldig.*

Punkt tre ser ut til å ha fått betydelig gjennomslag, bl.a. ved at alkohol på arbeidsplassene, alkohol og bilkjøring, samt drikking under graviditet stort sett anses som sosialt uakseptabelt.

De to øvrige punktene er langt på vei punktert gjennom en lang rekke enkeltvedtak, som hver for seg kan ha virket fornuftige, men i praksis har motvirket målet om styring av totalforbruket og påvirkning av drikkemønsteret.

Noen eksempler:

- Siden 1993 er antallet Vinmonopolutsalg mer enn doblet (fra 110 til 248 utsalg)
- Forbudet mot skjenking av sprit på søn- og helligdager ble opphevet (1997)

- Antallet skjenkebevillinger for brennevin ble mer enn tredoblet i perioden 1991 - 2006
- Avgiften på øl har økt, mens avgiften for brennevin er betydelig redusert (15% i 2002 og 11% i 2003)

Tilgjengeligheten for de alkoholsterke drikkene har altså økt betraktelig, samtidig som avgiftene på disse drikkene er redusert.

Siden 1996 er ølets andel av det totale alkoholmarkedet redusert fra 57,1 til 44,3 %. I samme periode har vinens andel økt fra 22,3% til 34,7 %. Brennevinets andel er relativt stabilt. Forbruket av brennevin øker imidlertid blant ungdom. I aldersgruppen 15-20 år ble forbruket av rusbrus, vin og brennevin tredoblet i perioden 1995 – 2007. Brennevinets andel av økningen er 20%.

Utviklingen, særlig blant ungdom, i retning av sterkere alkoholdrikker, er etter vårt syn meget bekymringsfull. Trolig er det verken realistisk eller ønskelig å reversere utviklingen mht tilgjengelighet, men vi mener likevel det er behov en totalgjennomgang av norsk alkoholpolitikk, med sikte på å se alle virkemidler i større sammenheng.

Lavalkohol- og høyalkoholdrikker

I norsk alkoholdebatt er det en tendens til å se alle alkoholprodukter under ett, uavhengig av styrke. Vi tror det kan føre meget galt av sted når det gjelder å forebygge misbruk, vold og ulykker. Det kan være stor forskjell på virkningen av 4,5% øl og 45% brennevin. Drikker med høyt alkoholinnhold tas raskere opp i blodet, og vil ofte føre til mer aggressiv adferd.

Det finnes lite relevant forskning, både i Norge og internasjonalt, om drikkemønsteret hos ungdom i løpet av en "rusperiode", f. eks. fra fredag kveld til natt til lørdag. Ut fra egne observasjoner, samt rapporter fra politiet og utelivsbransjen, vil vi likevel anta at følgende er typisk for mange ungdomsmiljøer:

Kl. 19.00/20.00 – 22.00/23.00: Privat vorspiel med stort konsum av ulike drikkevarer, først og fremst øl, rusbrus og (tollfritt?) brennevin.

Kl. 22.00/23.00 – 02.00/03.00: Besøk på pub / diskotek o.l. med begrenset konsum av øl de første timene (pga prisnivået) og gradvis overgang til brennevinshots fram mot stengetid, evt kombinasjon av øl og shots.

Kl. 02.00/ 03.00 > Evt. privat nachspiel, ofte med betydelig konsum av alle tilgjengelige drikkevarer, ikke minst brennevin.

Brennevinskonsumet er betydelig høyere blant unge menn enn unge kvinner.

Det er vår absolutte overbevisning at økningen i brennevinskonsum, spesielt blant unge menn, er en hovedfaktor i mange ulykker og voldsepisoder. Det bør derfor være et sentralt alkoholpolitisk mål å snu denne utviklingen, ved å redusere tilgjengeligheten for brennevin, spesielt i utelivsbransjen.

Vi mener at en styrking av ølkulturen i Norge, gjennom større kunnskap og bevissthet om øltradisjoner, ulike øltyper og smaksvarianter og forskjellige bruksområder, kan utgjøre et viktig mottrekk mot alkoholmisbruk og fyllekultur.

Som ølprodusenter er vi naturligvis forberedt på at våre motiver i dette spørsmålet vil bli trukket i tvil. Vi anmoder derfor Helse- og omsorgsdepartementet om å initiere relevante forskningsprosjekter som tar for seg psykiske og fysiologiske virkninger av hhv lav- og høyalkoholprodukter, samt drikkemønster i ungdomsmiljøer mht disse produktene, relatert til vold, kriminalitet og ulykker.

Drikking på utesteder og i private hjem

HODs forslag til endringer i alkohollovgevingen er knyttet til skjenking på offentlig sted. Alkoholdebatten generelt har også et ganske ensidig fokus på utelivet. Samtidig er det et faktum at 85% av alkoholkonsumet i Norge skjer i private hjem. Trolig skjer en enda større del av **misbruket** i hjemmene, fordi prisen da er betydelig lavere. I tillegg er det etter alt å dømme store mørketall mht familievold, andre voldsepisoder og alkoholrelaterte ulykker knyttet til hjemmekonsum.

Vi ønsker større fokus på denne typen alkoholmisbruk når alkoholpolitiske virkemidler vurderes. Det gjelder både i forhold til forebygging og håndtering av berusede personer.

Etter vårt syn må det være et mål å redusere det private alkoholforbruket til fordel for konsum på utesteder. Trolig vil det redusere totalforbruket, misbruk, vold og ulykker. På utstedene er folk underlagt formell kontroll (dørvakter og serveringspersonell) og uformell sosial kontroll (andre gjester).

Stimulering av utelivet, gjennom politisk tilrettelegging for gode sosiale treffpunkter, og evt reduksjon i avgiftene, kan etter vårt syn bidra til begrensning av alkoholskadene.

Det må understrekes at bryggeribransjen ikke har økonomisk interesse av at ølkonsumet forskyves fra private hjem til utesteder. Bransjen vil etter alt å dømme tape inntekter pga redusert totalomsetning. Vi vil likevel, av alkoholpolitiske grunner, støtte en slikt utvikling.

Kontrollen med utelivsbransjen

Vi er meget kritiske til den bevillingspraksis som utøves i enkelte kommuner, Oslo spesielt. Parolen "lett å få, lett å miste" har i praksis ført til en kraftig oppblomstring i skjenkebevillinger, også til mange aktører som må anses som inkompetente og useriøse, i noen tilfeller kriminelle. Åpenbart er det heller ingen seriøs vurdering av serveringskonseptene til bevillingssøkerne. Resultatet er bl.a. en opphoping av store, typiske drikkesteder for ungdom, innenfor små geografiske områder. Kontrollen med overskjenking og salg til mindreårige er samtidig mangelfull og tilfeldig. Vi er overbevist om at denne utelivspolitikken, eller mangel på sådan, er en hovedårsak til ordensproblemene i visse bymiljøer.

Vi ønsker innskjerping av reglene for kommunal tildeling av skjenkebevilling, bl.a. med tanke på bevillingssøkernes kompetanse og historikk, opplæring av personale, konsepter og totalvurdering av utelivsmiljøet i de aktuelle områdene. Videre ønsker vi betydelig styrking av kontrollen av overskjenking og skjenking av mindreårige med tanke på opprustning av kontrollørens kompetanse, antallet kontrollører og hyppigheten av kontroller. Det er også viktig at kontrollen innrettes mot serveringssteder med stor andel av ungdom og der det erfaringsmessig kan oppstå problemer.

Samtidig må bevillingshavernes rettssikkerhet ivaretas. Mange har foretatt store investeringer og en inndragning av bevillingen for kortere eller lengre tid kan ha avgjørende betydning for vedkommendes næringsgrunnlag. Hvis en kontrollør mener å ha avslørt en enkelt glipp fra en ellers seriøs og lovlydig bevillingshaver, kan konsekvensene av stengning på stedet bli urimelig store.

Vår vurdering mht kontradiksjon og rettssikkerhet gjelder både for salgs- og skjenkebevillinger.

Bymiljøer og transport

Vi mener også at bedre tilrettelegging av bymiljøet, bl.a. med tanke på gatebelysning og godt kollektivtrafikktilbud, kan redusere problemene med vold og beruselse. Faren for overfall og slagsmål øker i mørke gater og voldsbruk oppstår gjerne når store grupper samles etter utstedenes stengtids, f.eks. i taxikøer.

Helse- og omsorgsdepartementets forslag til endringer i alkoholloven

På denne bakgrunn har Bryggeri- og drikkevareforeningen følgende kommentarer til Helse- og omsorgsdepartementets forslag:

Maksimaltider for skjenking av alkoholholdig drikk.

Vi oppfatter dette som et defensivt og utilstrekkelig tiltak som neppe vil ha nevneverdig betydning for misbrukssituasjonen. Muligens vil bråk i gatene bli noe redusert, men trolig vil mer nattlig drikking flyttes til private hjem, der det ikke finnes noen aldersgrenser og skjenkebestemmelser og faren for skader og vold (som ikke oppdages) er betydelig.

Bryggeri- og drikkevareforeningen foreslår: Alkohollovens maksimaltider for kommunale og statlige skjenkebevillinger opprettholdes som i dag, men skjenking av alkoholholdig drikk med 22 volumprosent alkohol eller mer innskrenkes til perioden 13.00 – 24.00 alle dager.

Kontroll og reaksjonsbestemmelsene – en gjennomgang av dagens regelverk, alternative forslag og vurderingen av disse.

Bryggeri- og drikkevareforeningen støtter HODs hovedansvarlige mht et strengt og effektivt kontrollregime og opprettholdelse av kommunenes alkoholpolitiske frihet. Vi støtter også departementets vurdering av provokasjon og politiets rolle i bevillingssaker.

Når det gjelder forslaget om en frivillig prøveordning der salgs- og skjenkekontrollører gis myndighet til umiddelbar inndragning av bevilling, finner vi det betryggende at departementet har gjennomført en så vidt omfattende problematisering og avveining i forhold til de reaksjonsformer som allerede er hjemlet i alkoholloven. Vår bekymring knytter seg til spørsmålet om kontradiksjon og faren for at en feilaktig beslutning om inndragning kan få store negative følger for bevillingshaver. Politiet har i dag adgang til å gå til umiddelbar stenging i særlig graverende tilfeller, hvilket, gitt politiets juridiske kompetanse, gir en rettsikkerhetsgaranti. Hvis inndragningsmyndigheten overlates til kommunale kontrollører, er det etter vårt syn behov for en betydelig opprustning av kontrollørens kompetanse, det må sikres en form for kontradiksjon og inndragningen må ha en meget kort tidsavgrensning, før saken løftes opp til endelig avgjørelse i rettsvesenet eller hos politisk myndighet.

Lokale produsenter av alkoholholdige drikkevarer.

Bryggeri- og drikkevareforeningen støtter departementets forslag. Det er her snakk om en type alkoholproduksjon som ikke er knyttet til alkoholmisbruk. Vi tror tvert i mot at stimulering av lokal lavalkoholproduksjon kan styrke en ansvarlig drikkekultur. Alle forenklinger i lovverket hilses derfor velkommen.

Endringer i forbudet mot auksjon av alkoholholdig drikk.

Ingen kommentarer.

Gebyrer.

I tråd med tanken om å stimulere lokal småskalaproduksjon foreslår vi at tilvirkingsgebyret først gjøres gjeldende ved et visst produksjonsvolum. Provenymessig har dette ingen betydning, men det kan innebære en avgjørende stimulans i forhold til nyetableringer.

Bryggeri- og drikkevareforeningen foreslår: Gebyrer ved tilvirkingsbevilling for alkoholholdige drikker t.o.m. 22 volumprosent alkohol gjøres gjeldende for produksjonsvolum på 50.000 liter pr. år og over. Søknadsgebyret reduseres til kr. 5000 pr år ved produksjonsvolum under 50.000 liter for drikker t.o.m. 22 volumprosent alkohol.

Aldersbestemmelsene – unntak for fagbrev og presisering av forholdet til alkoholsvak drikk.

Ingen kommentarer

Unntak fra Tvisteloven pgf 1-5.

Ingen kommentarer

Statistikkinformasjon

Ingen kommentarer

Tilgjengelighet til salgs- og skjenkesteder.

Ingen kommentarer

Endring av Vinmonopolloven pgf 12.

Ingen kommentarer

Innarbeiding av gruppebetegnelsene i Alkoholloven.

Ingen kommentarer

Endring av betegnelsen flaske i Alkoholloven pgf 10-3.

Ingen kommentarer

Endring i mengdeangivelse i forskrift om engrossalg og tilvirking av alkoholholdig drikk m.v. pgf 9-3.

Ingen kommentarer

Endring av feil henvisning i alkoholforskriften pgf 8-1 annet ledd.

Ingen kommentarer

Endring av Sosial- og helsedirektoratet til Helsedirektoratet

Ingen kommentarer

Endring av overskrift i Alkohollovens kapittel 3, II

Ingen kommentarer

Presisering av alkoholforskriften pgf 14-3, nr. 8

Ingen kommentarer

Økonomiske og administrative konsekvenser

Ingen kommentarer

Oslo, 14. Desember 2009

Petter Nome

Direktør (Managing Director)

Bryggeri- og Drikkevareforeningen (Norwegian Brewers)

Postboks 7087 Majorstuen

N-0306 Oslo

Tel: +47. 23 08 86 94

Mobil: +47. 95 95 00 00

www.bryggeri-ogdrikkevareforeningen.no